

Tema: Sanning

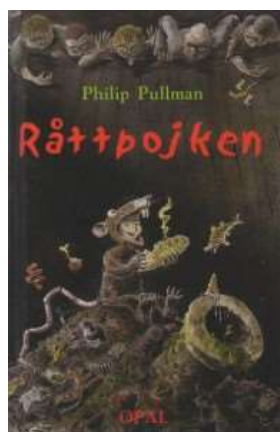
En bok i världen 2018-19

En tipslista på böcker från Cirkulationsbiblioteket

Sanningen kan se väldigt olika ut. Det beror på vad man menar med sanning. En lögn är att medvetet inte säga som det är – men om jag bara uppfattar en liten bit av verkligheten och sen berättar det – då är det ju det jag tror är sant? Och det är ju inte lögn – bara inte HELA sanningen.

I vår tid behöver vi prata om och fundera mycket över begreppet sanning. Det finns så många som vill tala om för oss hur det FAKTISKT är – fast de säger olika saker. Hur kan vi veta att något är sant? Och hur ska vi se på lögn – är det någon gång ok att inte säga sanningen? Om t.ex. ditt liv hänger på det? Är det skillnad på lögn och lögn?

Här är några boktips som handlar om sanning, lögn och konsekvenser – läs, samtala och fundera!!

Råttpojken av Philip Pullman

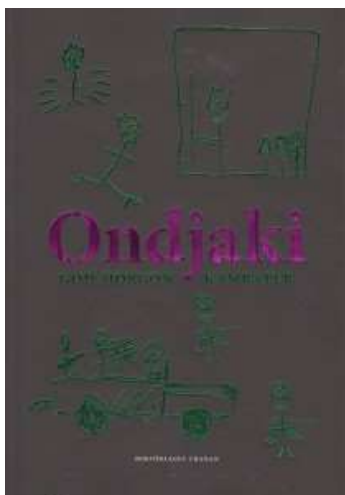
Sent en kväll knackar en liten pojke på paret Bob och Joans dörr. Han betar sig lite underligt och påstår att han varit en råtta. Men eftersom det gamla paret aldrig fick några barn själva vill de gärna behålla honom ändå. Något som visar sig vara svårare än de trott när ett kringresande tivoli får nyss om ”råttpojken”.

Nästan varje kapitel i boken avslutas med ett utdrag ur tidningen Dagens Dumheter. Och de är säkra: det härjar ett hemskt monster i staden! Snart har tidningen övertygat hela stadens befolkning om att ”rått-monstret” måste utrotas. Men är det som tidningen skriver verkligen sant?

Det finns bara en person som kan intyga hans oskuld. Mary Jane som jobbar i kök. Eller är hon prinsessan Aurelia nu?

Philip Pullman berättar historien om en pojke som var en råtta som kände en prinsessa innan hon blev prinsessa. Den här boken är ett riktigt litet läsäventyr för mellanåldern.

Och här kan man verkligen fundera över ”fake news” tillsammans, samtidigt som det både är spännande och roligt. **Åk 4-6**

God morgon kamrater

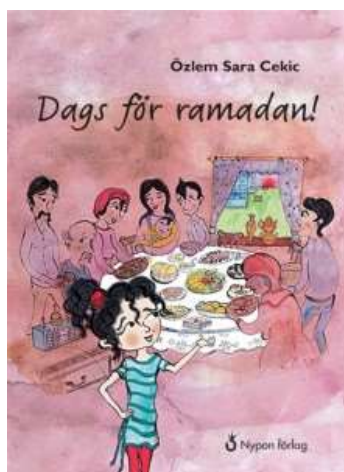
Kliv in i en värld med en salig mix av svettiga skolkamrater, kubanska kemimagistrar, rykten och lögn om huliganer med hemska vapen, presidentkorteger och första majtåg – allt under en stekande sol.

En ung och lovande författare, *Ondjaki*, från Angola har skrivit den här boken.

God morgon, kamrater, är en charmig och humoristisk skildring av en pojkes vardag i staden Luanda i Angola.

Ndalu är tolv år, han bor med sin familj i ett stort hus med egen kock. I skolan finns barn av alla sorter och en del har det inte så bra ställt – blir det kalas måste man passa på att äta! Varje vuxen person tilltalas med *Kamrat!* och många lärare har kommit från Kuba för att hjälpa till med utvecklingen i landet. Militärer finns

överallt, inbördeskrig härjar sedan flera år, vilket sätter sina spår. Faran är ständig och mycket verklig, men lika verklig är Ndalus glädje och livslust. **Åk 6**
(åk 5 om det är duktiga läsare)

Dags för ramadan!

En liten bok (58 sid) av författaren *Özlem Sara Cekic*, som rymmer mycket mer än berättelsen om hur Ayses familj firar ramadan. Det är en berättelse om viljan att hävda sig, om sanning och lögn och om vad som är viktigt egentligen. Och självklart slutar det med en stor fest!

När det är dags att fira ramadan ska man fasta – inte dricka vatten eller äta mat – från soluppgång till solnedgång om man är troende muslim. Men inte om man är sjuk, gammal eller ett litet barn, för det är ju inte meningen att man ska må dåligt.

Ayses familj firar ramadan och i år vill hon också vara med och fasta, äntligen är hon tillräckligt stor! Men mamma är lite orolig, hon vill att Ayse ska lova att bara fasta fram till lunch, annars

kanske hon blir för trött och inte orkar med skolan.

Men Ayse vill visa att hon minsann är lika bra och stark som sina äldre bröder, så hon hoppar över lunchen i alla fall och ljuger om någon frågar ifall hon får det. Och ljuger för mamma om att hon ätit både mellanmålet och lunchen...

Först går det bra. Visst blir hon törstig och trött när de leker på rasten men det klarar hon. Och det är ju så gott att äta på kvällen när solen går ner!

Men det är många dagar och Ayse är inte så stor..Efter en tid blir hon väldigt trött i skolan.

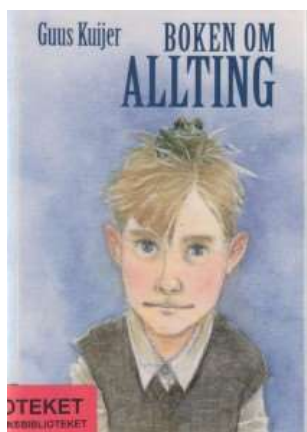
Hon orkar inte gå ut på rasten och hennes lärare börjar oroas sig. Och då hennes lärare Fatima till sist pratar med Ayse om det och tänker ringa upp mamma...då spricker bubblan. **Åk 2-5**

Boken om allting

Om att aldrig våga säga sanningen – att leva med en outtalad med påtaglig lögn om hur det är där hemma... Vad ska du bli när du blir stor? frågar vuxna människor den nioårige Thomas.

-Lycklig! svarar han.

För Thomas är inte särskilt lycklig just nu. Han lever i en annorlunda och dysfunktionell familj där religionens påbud och pappas humör regerar. När pappa blir arg – och det blir han om man inte gör som han vill, svarar som han vill eller uppför sig som han vill – då slår han.

Både Thomas och mamma slår han.

Det är den stora hemligheten som ingen får prata om och som ingen utanför familjen får veta.

Så Thomas bär allt inom sig – men han skriver. Han skriver i **Boken om Allting** om allt han tänker och allt som händer. Och så en dag gör han något han egentligen inte vågar – han får kontakt med grannanten som alla barn kallar häxa och som pappa kallar kommunist. Och hon har sett. Hon vet!

”Vet du vad lyckan börjar med?” säger hon. ”Att man slutar vara rädd”.

Det här är en märklig men viktig bok om ett märkligt och ovanligt barn. Thomas inre samtal med Jesus och änglar och sig själv kan kännas främmande – men trovärdiga. Skildringen av den härskande pappan är inte svartvit, det växer en insikt hos Thomas under händelsernas gång – pappa älskar nog dem, men han slår för att han är en rädd människa. ”Han är rädd för allt som är roligt”. Och till slut bryter de sig ur tyranniet – mamma, storasyster och Thomas.

Boken utspelar sig i efterkrigstidens Nederländerna, det är den vuxne Thomas som berättar historien för författaren **Guus Kuijer**. (ALMApristagare) Och den vuxne Thomas ÄR lycklig
Åk 5-6

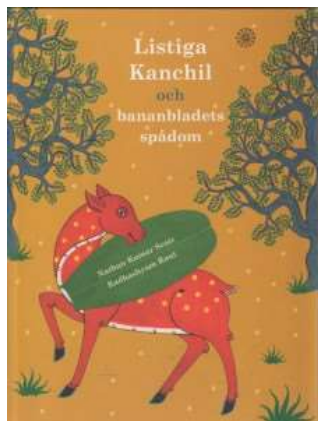
Arja och Råttiz

Det kliar i fingrarna på Hanna ofta, ja hela händerna är lite rastlösa och vill ofta hitta på saker. Hanna kallar sina händer *Arja och Råttiz* – de vill så mycket, hon kan inte stå emot! Men allt bus är inte Arja och Råttiz fel, lillebror kan också – fast det tror inte mamma och pappa. Uttrycksfulla bilder i svart och vitt och läsvänlig text för de yngre i denna fina bok om syskonkärlek och svartsjuka, lögn och sanning.

Sonya Hartnett som har skrivit boken var 2008 års ALMA-pristagare. Hon har också skrivit ungdomsböcker. Den här lilla boken på cirka 70 sidor har stor stil och mellan 5 och 10 rader på varje sida.

Åk 1-3

Bilderböcker (för alla åldrar):

Listiga Kanchil och bananbladets spådom

Kanchil är en liten mushjort som lever i regnskogen. Eftersom han är så liten måste han ta till list för att överleva, annars skulle han bli uppäten av de andra djuren i skogen. Och det kan innebära att man ibland får ljuga ihop en historia..

Och inte kan det vara fel att ljuga lite för att kunna överleva?

Kanchil är en populär figur i indonesiska folksagor. Sagor om Kanchil hyllar klokskap framför muskler! Illustrationerna i boken är skapade i en speciell indisk tradition, de är fulla av både färg och liv. **Nathan Kumar Scott** har återberättat och **Radhashyam Raut** har illustrerat. En vacker och rolig bok från sydostasien.

Det är inte min hatt

En alldeles ljuvlig liten historia med ett intrikat berättande finner vi i den här bilderboken av **Jon Klassen**.

En liten fisk stjälar en hatt från en stor fisk och ger sig kaxigt iväg. ”Han sov, han märkte ingenting!” Men vi som följer bildberättandet förstår att den stora fisken visst märkte att hans hatt blev stulen, och att den lilla fisken snart kommer att bli varse detta.

Bilden berättar alltså något mer än texten, bilden

föregår texten och det är det som ger den här bilderboken dess alldeles särskilda charm.

Sanningen är inte alltid detsamma som det vi tror är sanningen...

Suverän att använda i klassen också, mycket att samtala om! Här kan man läsa ett blogginlägg där författaren och illustratören skriver om arbetet med sina

böcker: <http://blog.picturebookmakers.com/post/152596041611/jon-klassen>

Sex blinda möss och en elefant

Den sydafrikanska konstnären och författaren **Jude Daly** har tagit sig an en mycket gammal fabel som tros ha sitt ursprung i Indien, och återberättat den i bild och ord på sitt eget sätt.

Sex blinda möss och en elefant är en vacker bilderbok, med stora ljusa luftiga bilder och sparsmakad text som gör boken enkel både att läsa för och att läsas av yngre barn. Men innehållet i berättelsen är relevant för alla åldrar.

Six små blinda möss bor tillsammans på en bondgård. De klarar sig bra för de har ju båda hörsel och känsel. Men en

mycket varm dag kommer en elefant ut ur skogen och lägger sig att sova i bondens lada.

Människorna på gården och i byn blir upphetsade och kommer för att titta på elefanten och mössen, som ju känt av en främmande lukt blir nyfikna. När människor och katter och andra djur gått ifrån ladan kilar mössen dit för att ta sig en ”titt” på vad en elefant kan vara för något.

Alla de små mössen undersöker sin egen del av elefanten – ett öra, en snabel, ett ben, en svans etc och utgår ifrån att det är just så en elefant ser ut. Då vaknar elefanten och ruskar på sig. Den har lyssnat på mössens resonemang och förklarar för de små mössen att de har lite rätt allesammans – men att en elefant är allt det där tillsammans. Och mössen kilar nöjda hem med den nya kunskapen.

Man säger ju ibland att någon är ”blind som en mus” och menar då att personen bara kan, eller väljer att bara se den ena sidan av saken man diskuterar. Detta är själva grundtanken i fabeln – att den som bara väljer att se sin egen sida av något får en felaktig och ofullständig bild. Sanningen är större än bara min bit av den. En enkel och fin liten berättelse som kan ge underlag till många samtal.

Får med stövlar

Spännande, roligt och hjärtknipande om en annorlunda och oväntad vänskap. Varg är hungrig, väldigt hungrig. Det är en kall vinterdag och han ger sig ut på jakt efter mat. Då hittar han Får

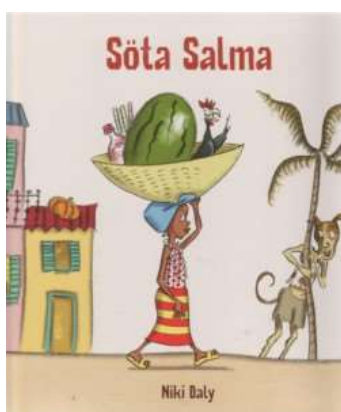
inne i en ladugård, alla andra djur sover så Varg lyckas lura ut Får genom att locka med ett äventyr. Får blir glad och följer med, det är härligt med en ny vän! Men hur kommer detta sluta?

Varg säger en sak men har egentligen en helt annan avsikt...

Boken är skriven av **Maritgen Matter** och **Anke Faust** har illustrerat med roliga bilder på varje sida. Texten är ganska stor och layouten luftig.

Passar bra i åk 1-3 och en berättelse som även fungerar bra för högläsning redan från förskoleklass. Och jobbar du med texten och fördjupar samtalet om falska förespeglningar, lögn och sanning så kan boken användas av alla åldrar.

Två helt olika versioner av Rödluvan och vargen:

Söta Salma

Det här är en rolig variant på en känd saga. **Niki Daly** har skrivit och illustrerat och det är förstås inte i mörka skogen utan på en marknad i en by i Ghana som vi möter vår söta Salma.

Hon råkar ut för ett bedrägeri på vägen till mormor, liksom *Rödluvan*, och istället för elaka vargen är det Herr Hund som verkligen är en fräck och lögnaktig jycke. Herr Hund lyckas lura av Salma alla de varor hon köpt till mormor och till och med hennes flippflop-skor. Och sedan ger han sig iväg hem till mormor – hur ska det gå? Läs och jämför, studera bilderna

och ha kul! Vi har den här boken också på engelska: [Pretty Salma](#).

Rödluvan och vargen – naturliga fiender?

Den klassiska sagan om Rödluvan och vargen har många barn hört. Den finns i många versioner och nu har en ny landat: den om *blinda* Rödluvan och vargen. En saga som inte alls slutar med uppätande, uppskurna magar eller räddande jägare.

Chin Lit, ett litet svenskt förlag specialiserat på kinesisk litteratur har under våren 2018 givit ut den fantastiskt fina bilderboken *Blinda Rödluvan och vargen* av den kinesiska

författaren och illustratören Han Xu. Boken, som är hennes debutbok, är gjort i collageteknik, med stora färgsjok i olika texturer, vackert och levande!

Berättelsen är till en början den välkända där lilla Rödluvan ska gå och hälsa på sin mormor genom den stora skogen. På vägen möter hon olika djur – vars annorlunda proportioner förmodligen beror på att hon faktiskt inte kan se dem. Alla varnar henne för vargen. Fast när hon väl möter vargen så kan hon ju inte heller se att det är han som är vargen.

Vargen själv ljuger och säger att han bara är "en liten grå hund" och erbjuder sig att följa henne på vägen. Givetvis planerar han att äta upp både henne och mormor – men i och med att Rödluvan inte kan se att han är en varg, och inte bemöter honom som en varg, så händer något annorlunda.

Det blir inte lika lätt att behandla någon som en fiende (eller äta upp den) om inte den personen i sin tur behandlar en som en fiende...och då blir kanske slutet ett annat än det vanliga. Det gör *Blinda Rödluvan och vargen* klart värd att läsa och diskutera med barn i olika åldrar – och kanske inte enbart barn. En annan version av sagan! Något att fundera över..

Fler tips på kapitelböcker om sanningar och lögner, men med ett ursprung i västvärlden och/eller Sverige:

Carmen Carlsson coola morsa av Anna-Karin Eurelius

Brorsan är kung av Jenny Jägerfeldt

Det är orättvist av Margareta Selander

En hund och hans pojke av Eva Ibbotsson

Världens elakaste fröken av Petter Lidbeck

Marias docka av Morten Dürr

Jagger Jagger av Frida Nilsson

Hedvig och Max-Olof av Frida Nilsson

Egna förslag och idéer:

Och givetvis finns det många, många fler böcker du kan använda!

Läsa, fundera och diskutera –och sen skapa!!

De flesta av bokbeskrivningarna ovan är hämtade från www.cirkbloggen.se där du kan läsa om många av våra böcker.

Glöm inte heller listan från Mångspråksbiblioteket och listan från Stockholms stadsbibliotek med böcker på andra språk.